

Op rondreis in India ontvang ik per WhatsApp van een goede vriend een oude foto. Op de foto staan de vriend, twee van mijn broers, drie neven en ikzelf. De foto is zo'n 55 jaar geleden genomen. Sinds de ontvangst laat de foto mij niet meer los. De foto roept bij mij goede herinneringen op maar maakt mij tegelijkertijd ook droevig en wakkert verlangen aan in mijn hart en ziel.

De foto is genomen toen we bij mijn ouders op zomervakantie waren. Mijn oudere broer, de vriend en ik waren uit Teheran naar mijn ouders in mijn geboortedorp, Sensen, gekomen. Sensen ligt aan de rand van de woestijn, 150 km van Teheran. Onder het dorp ligt de woestijn met goudkleurig stofzand en boven het dorp zijn er heuvels en bergen die in de winter met sneeuw bedekt kunnen worden. Op de foto zie je zeven onbezorgde jongeren bij een kanaal, heel blij. We zoeken daar verkoeling in de schaduw van witte bessenbomen¹. Deze bomen zijn groot met een diameter van een meter en wel 25 meter hoog. Een plataanboom met een kraaiennest pronkt even verderop.

Het kanaal is het bovengrondse deel van een qanat dat ongeveer 3 kilometer hogerop bij de voet van de bergen op de oppervlakte komt. Een qanat is een ondergrondse watertunnel, een ingenieuze uitvinding van de Perzische architecten duizenden jaar geleden. Het kanaal loopt via meerdere manmade watervalletjes door ommuurde boomgaarden met granaatappels en vijgen en passeert ons huis richting de landbouwgronden. De meeste huizen en boerderijen van het dorp zijn dicht bij het water gebouwd langs het kanaal, dat zo'n 8 kilometer lang is.

Er zijn in ons dorp nog vier andere qanats, twee voor en twee achter ons huis. Deze komen pas bij de woestijn aan de oppervlakte. Vanaf van waar de foto is genomen zie ik enorme molshopen in het landschap. Deze molshopen zijn ontstaan uit het zand dat handmatig uit het ondergrondse kanaal en de werkschachten is gegraven. Ze staan zo'n 300 meter van elkaar. Ik denk aan die diepe donkere schacht en van die gedachte schrik ik. De onverharde weg die ik als kind naar school ging, loopt langs een ketting van deze molshopen. Als kind klom ik de molshoppen op maar durfde nooit dichtbij de schacht te komen.

Zittende aan de rand van het kanaal, met mijn voeten in het water maak ik nu een opmerking over hoe bang ik was van die schachten. Hierop zegt een neef lachend en smalend: "Zullen we dan deze Teherani's morgenvroeg eens naar de bron van dit kanaal brengen en hen paar van die donkere schachten van dichtbij laten zien?"

Zo gezegd zo gedaan. De volgende morgen net voor de zonsopgang vertrekken we, voorzien van een rugzak met eten en drinken, naar de heuvels om de bron te bezoeken en de opstijgende zon te bewonderen. Wat een magie! De zon schittert over het goudkleurige woestijnzand. De zandheuvels die door de wind gevormd zijn kleuren rood. Gewoon schitterend om getuige te zijn van de lichtweerkaatsingen en de natuurlijke fenomenen. Dan denk ik hoe mooi een woestijn kan zijn. We nuttigen ons ontbijt bestaande uit geitenkaas, gekookte eieren, tomaten en komkommers. En daarna zwemmen we in het zuivere water van de bron.

Op de weg terug neuriën we een liedje van de bekende zangeres van onze stad, Muluk Zarrabi:

"Zachtjes, zachtjes komt mijn geliefde Rana bij de bron. Flirtend komt hij, gaaf gezicht, zwarte golvend haren, magie die Rana..."

Kijkend naar deze vakantiefoto denk ik aan die twee weken fantastische en zorgeloze vakantie. We wandelden naar andere dorpen voor een al dan niet een lekkere lunch of diner bij familie. We struinden door de boomgaarden van mijn vader. We speelden veel o.a. volleybal, schaken, backgammon en kaarten. Elke avond zitten we tot diep in de nacht op een verhoogde stelling in de tuin van ons huis in een cirkel, Omcirkeld door appel- en abrikozenbomen. We praten over politiek,

---

¹ *Morus alba*

dorpsroddels en maken grappen over de geestelijke van ons dorp. We kregen zelfs mijn vader zover om twee keer voor ons te zingen. O, hoe goed kon hij zingen.

Toen de foto werd genomen had ik nooit gedacht dat ik zo'n 12 jaar later uit Iran moest vluchten. En helemaal niet dat mijn jongere broer, nog geen 33 jaar oud, zou sneuvelen in de strijd tegen het islamitische regime en dat mijn oudere broer 4½ jaar in de gevangenis zou moeten zitten en uiteindelijk naar Californië zou moeten vluchten. Hij stierf daar in ballingschap en nam zijn vurige wens om nog naar Iran terug te keren met zich mee. En ik zal hen nooit meer kunnen zien, maar ik hoop dat ik na ontelbare jaren in ballingschap terug kan gaan om mijn ouderlijke huis, mijn dorp en mijn kanaal nog één keer te zien.